

**Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет
Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ГЕРАЙМОВИЧ ОЛЕНА МИКОЛАЇВНА

УДК 657:331.212.2

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ФОРМУВАННЯ, ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Олена ГЕРАЙМОВИЧ

Науковий керівник
Ярмолюк Олена Феліксівна
кандидат економічних наук, доцент

Житомир – 2021

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент: _____

(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Тетяна ГАЙДУЧОК _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту № ____ від 05 грудня 2021 року

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Юлія МОРОЗ _____

(підпис)

«__» грудня 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студентка ГЕРАЙМОВИЧ Олена Миколаївна захистила кваліфікаційну роботу
з оцінкою за шкалою _____ ECTS, сума балів _____ за
національною шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____

(підпис)

Ганна МАЙДУДА

(прізвище та ініціали)

Анотація

Гераймович О. М. Формування, облік і оподаткування доходів працівників. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир. 2021.

У кваліфікаційній роботі розглянуто економічний дохід працівників. Доведено значення класифікації доходів працівників, яка забезпечує виконання завдань організації обліку та контролю.

З'ясовано, що контроль використання коштів на оплату праці на будь-якому суб'єкті господарювання має важливе значення, оскільки дає можливість здійснювати контроль за порядком нарахування та виплати заробітної плати.

Розглянуто особливості організації обліку та оподаткування доходів працівників, надано рекомендації з удосконалення бухгалтерського обліку та контролю за доходами працівників.

В процесі проведеного дослідження визначено, що з метою правильного відображення інформації на рахунках бухгалтерського обліку, розширення аналітичного обліку та посилення контролю розрахунків з оплати праці нами було запропоновано ввести нові субрахунки до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

Ключові слова: облік, доходи працівників, облікова інформація, оподаткування, контроль, розрахунки з оплати праці.

Abstract

Geraimovich OM. Formation, accounting and taxation of employee income. - Manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 071 - Accounting and Taxation. - Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr. 2021

In the qualification work the economic income of employees is considered. The importance of the classification of employee income, which ensures the implementation of the tasks of accounting and control.

It was found that control over the use of funds for wages in any business entity is important because it allows you to control the order of accrual and payment of wages.

The peculiarities of the organization of accounting and taxation of employees' incomes are considered, recommendations for improving accounting and control over employees' incomes are given.

In the course of the study it was determined that in order to properly display information in the accounts, expand analytical accounting and strengthen control over payroll, we proposed to introduce new sub-accounts to account 66 "Payroll".

Key words: accounting, employee income, accounting information, taxation, control, payroll.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ, ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ	8
1.1. Економічний зміст доходів працівників	8
1.2. Організація обліку та оподаткування доходів працівників	14
1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності ПП «Медіком-Лар»	16
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ	25
2.1. Завдання і роль системи обліку і оподаткування доходів працівників .	25
2.2. Облік доходів працівників	27
2.3. Система та інструменти контролю за доходами працівників	35
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	38
ДОДАТКИ	41
Інноваційний проект організація обліку та оподаткування доходів працівників	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах сьогодення розміри доходів працівників є однією з найважливіших, характеристик рівня життя персоналу. Доходи персоналу відображають ефективність економічних відносин у суспільстві, оскільки їх роль у визначається тим, що рівень споживання працівника прямо залежать від величини доходу, який він отримує за свою працю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій за темою дослідження. Значний внесок в наукові дослідження проблемних питань організації обліку доходів працівників забезпечення зробили такі вчені як: С.Ю. Бірюченко, Ю.Ю. Мороз, О.В. Назаренко, Н. В. Овсюк, Т.І. Олійник, В. Самікіна, Н. М. Сіренко, Ю.С. Цаль-Цалко та інших.

Мета дослідження. Метою проведеного дослідження є, на підставі досконалого вивчення діючої на базовому підприємстві системи бухгалтерського обліку, обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення організації обліку та оподаткування доходів працівників.

Завдання дослідження. Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- дослідити економічний зміст доходів працівників;
- визначити порядок організації обліку та оподаткування доходів працівників;
- провести аналіз господарської діяльності ПП «Медіком-Лар»;
- дослідити завдання і роль системи обліку і оподаткування доходів працівників;
- дослідити систему обліку доходів працівників;
- дослідити систему та інструменти контролю за доходами працівників.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ПП «Медіком-Лар» в частині формування та оподаткування доходів працівників підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти організації обліку та оподаткування доходів працівників в ПП «Медіком-Лар».

Основними методами дослідження є: абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень поняття доходів працівників), монографічний

(дослідження проблеми організації обліку та аналізу доходів працівників проводилось на прикладі конкретного підприємства), метод моделювання та табличний.

Інформаційна база написання кваліфікаційної роботи. Інформаційною базою написання кваліфікаційної роботи є нормативно-правові документи; наукові розробки вітчизняних і зарубіжних дослідників щодо проблем формування доходів працівників; матеріали наукових конференцій та семінарів; звітні й облікові дані ПП «Медіком-Лар».

Практичне значення одержаних результатів. Проведені дослідження мають практичну значимість і можуть бути використані в практичній діяльності підприємства щодо організації обліку доходів працівників.

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ, ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ

1.1. Економічний зміст доходів працівників

В умовах сьогодення управління організаційний механізм – це сукупність усіх правил і норм, які циркулюють всередині організації, а також усі господарські процеси, які здійснює організація для досягнення основної мети діяльності [11]. Основні елементи організаційної структури управління підприємством зображено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Елементи організаційної структури управління підприємством

Джерело: узагальнено автором

Основні елементи організаційного механізму управління підприємством узагальнено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Організаційний механізм управління суб'єктом господарювання

Джерело: узагальнено автором

Характеристику основних принципів управління підприємством представлено в табл. 1.1.

В умовах сьогодення питання організації обліку та оподаткування доходів працівників займають ключове місце в діяльності будь-якого підприємства, адже від правильних, точних та своєчасних розрахунків з працівниками підприємства за виконану ними роботу безпосередньо залежить фінансовий результат господарської діяльності, його платоспроможність і ліквідність та безпосередньо перспектива його розвитку в майбутньому.

Таблиця 1.1

Основні принципи управління підприємством

№ з/п	Принципи	Характеристика принципів
1	Принцип відтворення системи життєзабезпечення.	Функціонування підприємства як системи господарювання має забезпечувати збереження екосистеми, ресурсозберігаюче відтворення всіх компонентів системи
2	Принцип соціальної орієнтації підприємства.	Кінцевою метою функціонування підприємства має стати виробництво товарів і послуг, необхідних для суспільства
3	Принцип правової регламентації управління	Економіко-правове регулювання процесів управління підприємства з дотриманням нормативних актів, які регламентують законність управління.
4	Принцип наукової обґрунтованості системи управління	припускає врахування економічних законів і законів мислення при формуванні системи, а також застосування наукових підходів, які сприяють підвищенню стабільності системи управління
5	Системний підхід до управління.	Цей підхід припускає розгляд підприємства як системи, сукупності взаємозалежних елементів (підсистем), зв'язок із зовнішнім середовищем. Системний підхід дозволяє врахувати всі необхідні взаємозв'язки та взаємодії в системі управління, а при постановці цілей – всебічно зважувати всі фактори та спрямовувати механізми управління на досягнення цілей.
6	Принцип орієнтації підприємства на інноваційний шлях розвитку.	Для підвищення конкурентоздатності підприємства його економічний розвиток необхідно орієнтувати на інвестування інновацій (переважно у нові технології та менеджмент)
7	Принцип збереження і розвитку конкурентних переваг.	Виявлення сильних і слабких сторін функціонування підприємства дозволяє сформулювати стратегію діяльності на основі їхнього прогнозування, отримувати конкурентну перевагу у випуску товару (виконанні послуг).
8	Принцип єдності теорії і практики управління.	Будь-яке управлінське рішення має відповідати логіці, принципам і методам управління, вирішуючи одне із практичних завдань.
9	Принцип співставності варіантів управлінських рішень при їх виборі	Варіанти управлінських рішень наводяться у співставному вигляді за наступними факторами: часом, якістю, рівнем освоєння, методом одержання інформації, факторами ризику і невизначеності.

Джерело: узагальнено автором

Структура доходів працівників підприємств відповідно до вимог чинного законодавства України узагальнена на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Структура доходів працівників підприємств

Джерело: узагальнено автором

В умовах сьогодення політика в області обліку доходів працівників є складовою частиною управління суб'єктом господарювання загалом. Саме від системи оплати праці залежить ефективність господарської діяльності підприємства, оскільки саме вона є одним ключовим чинником раціонального використанні робочої сили та відповідно позитивного фінансового результату підприємства загалом. Сутність оплати праці на підприємстві узагальнено на рис. 1.4.

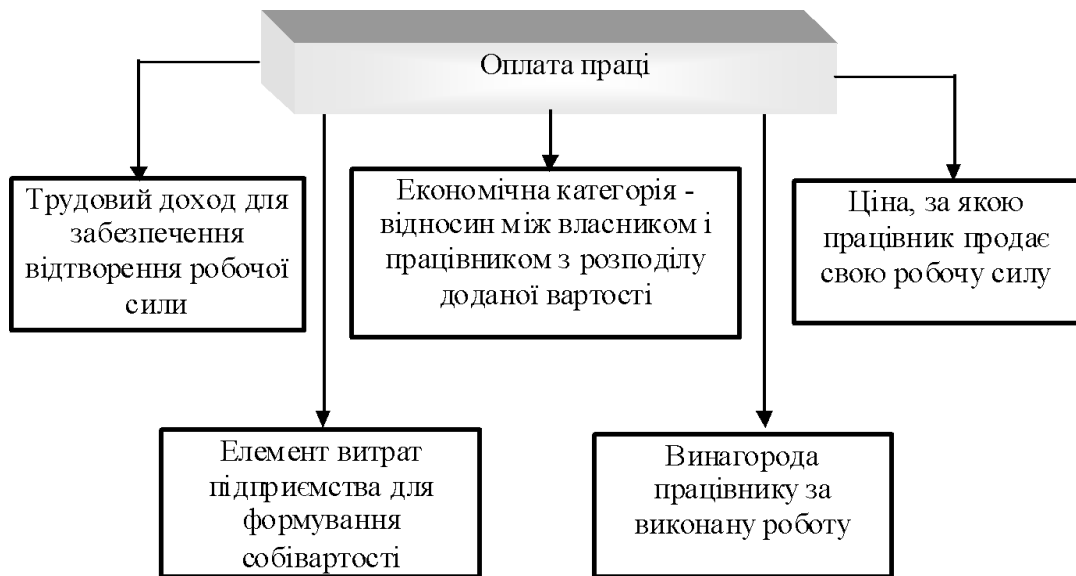

Рис. 1.4. Сутність оплати праці на підприємстві

Джерело: узагальнено автором

В умовах сьогодення будь-яке підприємство має володіти інформацією щодо формування та системи організації обліку щодо доходів працівників (рис. 1.5).

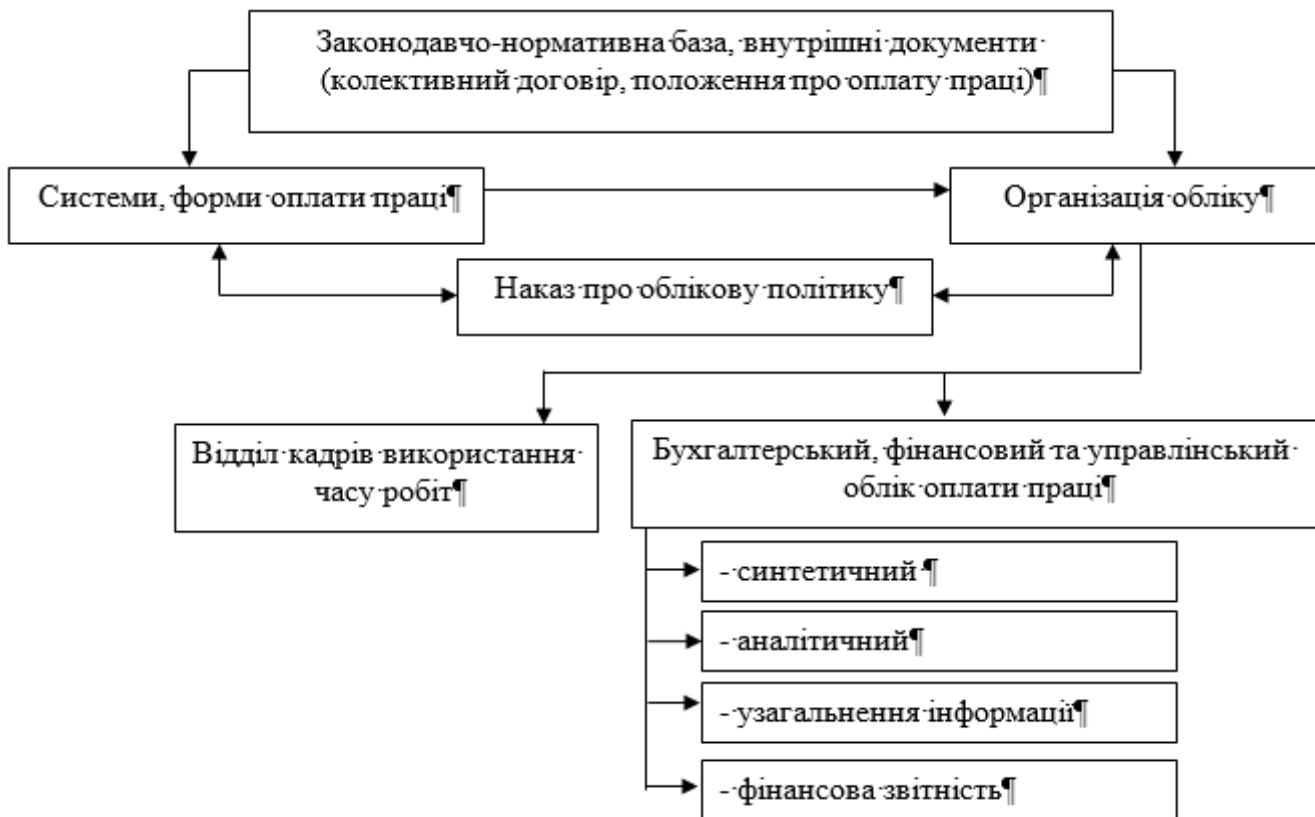

Рис. 1.5. Система формування інформації щодо нарахованих доходів працівників підприємств

Джерело: узагальнено автором

Структура доходів персоналу на вітчизняних підприємствах підприємств визначається співвідношенням трьох основних складових заробітної плати – тарифних ставок і окладів, доплат і компенсацій, надбавок і премій.

Поняття фонду оплати праці та його структури зазначено в Інструкції зі статистики заробітної плати (рис. 1.6).

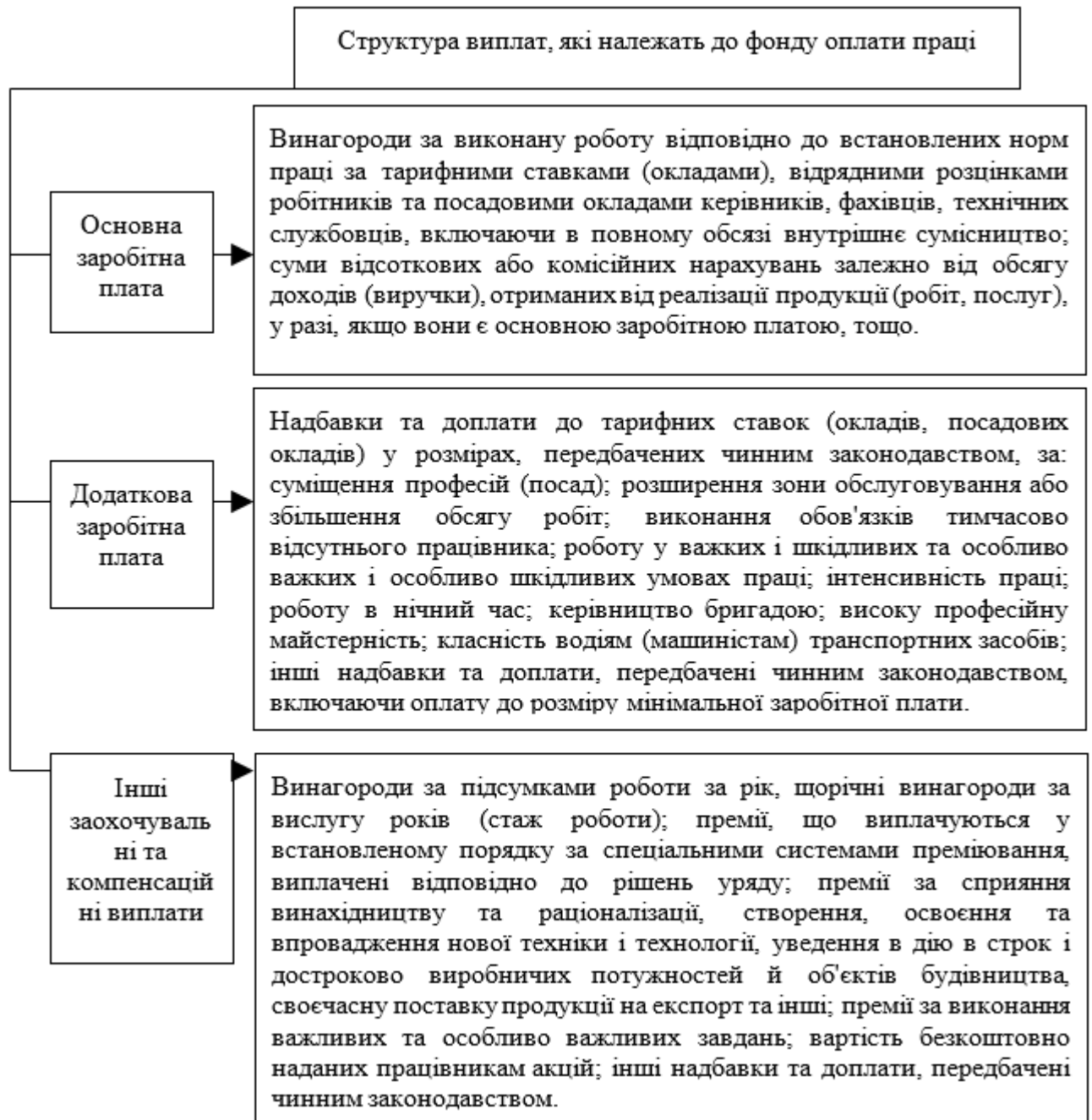

Рис. 1.6 Склад фонду оплати праці відповідно до чинного законодавства

Джерело: узагальнено автором

Класифікацію виплат, які входять до фонду основної заробітної плати відповідно до чинного законодавства відображена у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація виплат, які належать до фонду основної заробітної плати

Ознака класифікації	Перелік виплат
Оплата праці штатних працівників	<ul style="list-style-type: none"> – винагороди за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці за тарифними ставками (окладами), відрядними розцінками робітників та посадовими окладами керівників, фахівців, технічних службовців, включаючи в повному обсязі внутрішнє сумісництво; – суми відсоткових або комісійних нарахувань залежно від обсягу доходів (виручки), отриманих від реалізації продукції (робіт, послуг), у разі, якщо вони є основною заробітною платою; – гонорар штатним працівникам редакцій газет, журналів, інших засобів масової інформації, видавництва, установ мистецтва й (або) оплата їх праці, що нараховується за ставками (розцінками) авторської (постановочної) винагороди, нарахованої на даному підприємстві; – оплата при переведенні працівника на нижчеоплачувану роботу у випадках і розмірах, передбачених чинним законодавством, а також при невиконанні норм виробітку та виготовленні продукції, що виявилася браком, не з вини працівника; – оплата роботи висококваліфікованих працівників, залучених для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників; – оплата праці за час перебування у відрядженні; – вартість продукції, виданої працівникам при натуральній формі оплати праці.
Оплата праці нештатних працівників	<ul style="list-style-type: none"> – оплата згідно з договорами цивільно-правового характеру, включаючи договір підряду (за винятком фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності); – оплата згідно з обов'язками особам, які є членами спостережної ради або ревізійної комісії акціонерного товариства; – згідно з договорами між підприємствами про надання робочої сили.

Джерело: узагальнено автором

Рішення, що приймаються керівництвом суб'єктів господарювання щодо заробітної плати та інших виплат є важливими і актуальними, адже на це спрямована частина ресурсів.

1.2. Організація обліку та оподаткування доходів працівників

В умовах сьогодення важливою складовою механізму розподілу новоствореного доходу з межах підприємств є система оплати праці. Проблема

визначення частки фонду оплати у складі витрат підприємства та оптимізації співвідношення темпів зростання витрат на оплату праці і продуктивності праці приділялась пильна увага ще за часів централізованої економіки.

Елементи системи управління трудовими ресурсами представлено на рис. 1.7.

Рис. 1.7 Елементи системи управління трудовими ресурсами

Джерело: узагальнено автором

Процедура обліку витрат на робочу силу послідовно відбиває процеси управління трудовими ресурсами і витратами на робочу силу (рис.1.8).

В умовах сьогодення основними суб'єктами організації оплати праці є:

1. Органи державної власті і місцевого саморегулювання.
2. Власники, об'єднання власників або їх представницькі органи.
3. Професійні спілки, об'єднання профспілок їх представницькі органи.
4. Робітники.

Основним завданням інформаційного забезпечення формування, обліку і оподаткування доходів працівників є інформування усіх учасників контрольного процесу про доходи працівників та про їх облікове забезпечення відповідно до вимог нормативно-правових актів.

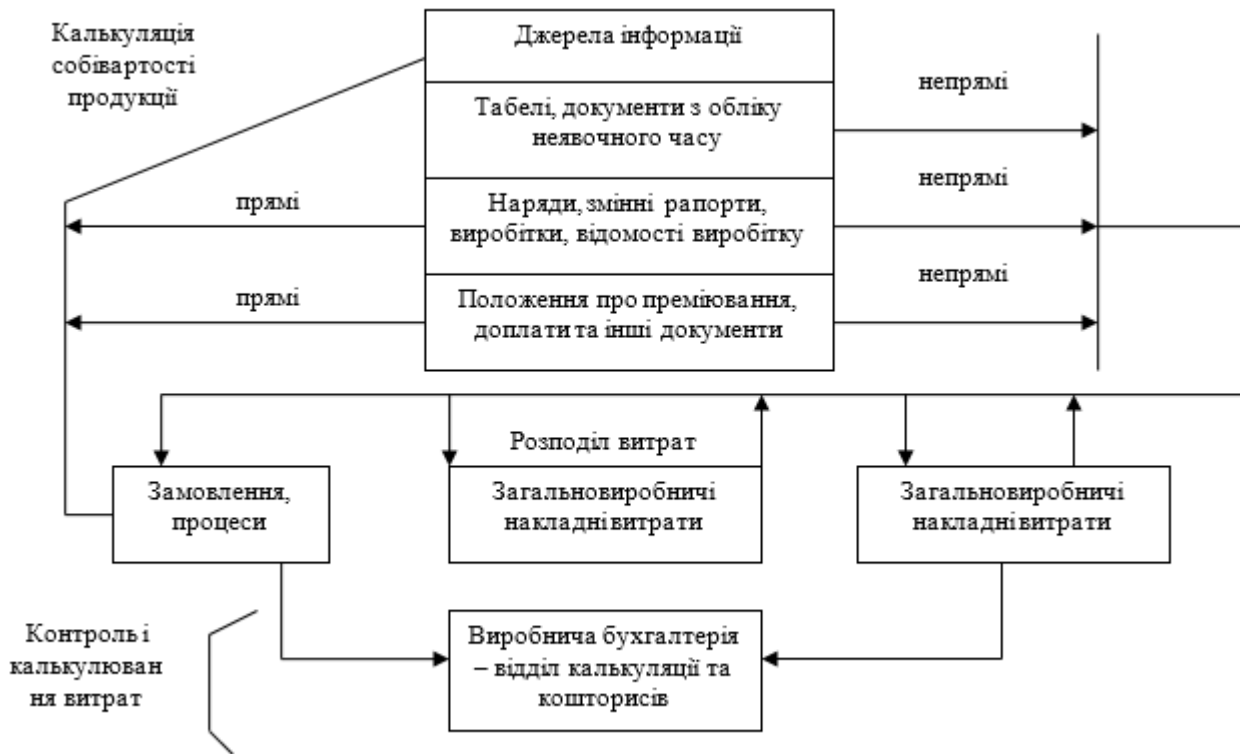

Рис. 1.8 Процедура обліку витрат на робочу силу

Джерело: узагальнено автором

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що обліково-аналітичне забезпечення управління доходами персоналу є системою, яка повинна забезпечити керівництво підприємства своєчасною, точною та повною інформацією щодо формування, обліку та оподаткування доходів працівників. Водночас, побудова ефективної обліково-аналітичної системи управління доходами персоналу підприємства можлива лише при побудові раціональної системи бухгалтерського обліку та її відповідності до вимог чинного законодавства та особливостей діяльності суб'єкта господарювання.

1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності

Приватне підприємство «Медіком-Лар» створене відповідно до Господарського та Цивільного кодексу України та Законів України, «Про систему

оподаткування» інших нормативних актів. ПП «Медіком-Лар» є юридичною особою, статусу якої набуло з моменту його державної реєстрації, як суб'єкта підприємницької діяльності (юридичної особи).

ПП «Медіком-Лар» здійснює свою діяльність на принципах повного господарського розрахунку, самофінансування і самоуправління керуючись чинним законодавством України та статутом.

Підприємство створюється з метою задоволення суспільних потреб у послугах в галузі стоматології, одержання прибутку та на його основі розширення виробництва продукції, послуг, реалізації виробничо-економічних і соціально культурних інтересів власника та членів трудового колективу підприємства.

Предметом діяльності ПП «Медіком-Лар» є:

- профілактика, діагностика, лікування, протезування та надання інших послуг галузі стоматології;
- поліклінічні послуги;
- фармацевтична діяльність;
- монтаж, налагодження, ремонт та обслуговування технологічного обладнання стоматологічного призначення;
- торгівля стоматологічним обладнанням, інструментарієм та матеріалами;
- посередництво в торгівлі стоматологічним обладнанням, інструментарієм та матеріалами;
- купівля, продаж, найом, оренда квартир, будинків приміщень їх ремонт;
- надання посередницьких послуг в купівлі, продажу, наймі, оренді об'єктів нерухомості – квартир, будинків, приміщень їх ремонт;
- оптово-роздрібна, комісійна, лоткова та інші види торгівлі, в тому числі через власні підприємства, магазини, кіоски, павільйони та інше;
- маркетинг;
- посередницька діяльність;
- рекламно-інформаційна, аналітична, перекладацька та видавницька діяльність, машинописні, оправні та інші роботи;

- організація дозвілля населення, включаючи проведення виставок, лотерей, аукціонів, конкурсів, створення та утримання дитячих ігрових майданчиків, залів гральних автоматів тощо;

- інші види діяльності, що не заборонені чинним законодавством України.

Підприємство вправі займатись будь-якими видами діяльності, не забороненими діючими законодавством.

Підприємство самостійно планує свою діяльність та визначає перспективи розвитку, виходячи з попиту на послуги в галузі стоматології. Самостійно встановлює форми, системи та розміри оплати праці працівників, а також інші види доходів працівників.

Майно підприємства отримується за рахунок внеску засновника, кредитів банків та інших кредиторів, прибутків та інших джерел не заперечених діючим законодавством. Складається також за рахунок майнових вкладень та інших надходжень.

Громадяни, які своєю працею беруть участь у діяльності підприємства на основі трудового договору, угоди або контракту, також інших умовах складають трудовий колектив підприємства. Інтереси трудового колективу в підприємстві представляє уповноважена колективом особа. Соціальні та трудові права робітників підприємства гарантуються чинним законодавством.

Для вирішення статутних завдань ПП «Медіком-Лар» має право:

-самостійно планувати свою діяльність та визначати перспективи розвитку, виходячи з попиту на продукцію, що виробляється товари, роботи, послуги та з підвищення рівню його прибутків;

- самостійно встановлює форми, системи та розміри оплати праці працівників, а також інші види доходів працівників;

- самостійно реалізувати свою продукцію, товари, послуги на території України, інших держав у порядку передбаченому діючим законодавством;

- залучувати матеріальні цінності господарств, організацій, громадян на договірних умовах, залучувати об'єкти інтелектуальної власності, майно, окремі, майнові та немайнові права громадян та юридичних осіб;

- інвестувати наявні в його розпорядженні цінності в розвиток приватних структур шляхом придбання паю, акцій та прямого договірною інвестування та інших дій;

- утворювати або брати участь в утворенні підприємств з метою більш прогресивного використання власних ресурсів, або з метою отримання незалежного прибутку на договірних умовах;

- вступати в договірні відносини з підприємствами всіх видів власності, або іншими організаціями між ними в зв'язку з використанням робіт, або послуг, які відносяться до предмету діяльності;

- продавати та безкоштовно передавати, обмінювати, здавати в оренду, передавати в борг, або заставу, передавати в безкоштовне тимчасове користування будівлі, споруди, транспортні засоби, інвентар, інші матеріальні цінності іншим підприємствам та громадянам;

- організувати тимчасові трудові колективи за рахунок робітників підприємства та інших громадян, для використання робіт на основі договорів підряду;

- здійснювати оптову та роздрібну торгівлю промисловими товарами, продуктами харчування, харчовими добавками, алкогольними та безалкогольними напоями, тютюновими виробами, предметами гігієни та санітарії, косметично-парфумерними виробами, товарами побутової хімії через власні, або орендовані торгові точки для чого дозволяється будувати, купувати, орендувати, отримувати в спадщину, або в дарунок магазини, кіоски, пункти громадського обслуговування, пункти технічного та спеціального обслуговування;

- відкрити розрахункові рахунки та інші рахунки в будь-яких фінансово кредитних установах та продавати через них операції в валютах України, іноземній валюті по безготівковому розрахунку, готівковими або іншими методами та майновими цінностями без обмежень суми платежів;

- отримувати ліцензії та патенти.

Головним показником фінансової діяльності ПП «Медіком-Лар» є прибуток.

Характеристику ПП «Медіком-Лар» за кодами економічної класифікації представлено на рис. 1.9.

Рис. 1.9. Характеристика ПП «Медіком-Лар» за кодами економічної класифікації

Джерело: узагальнено автором

Динаміка активів ПП «Медіком-Лар» за 2018-2020 роки наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка активів ПП «Медіком-Лар» за 2018-2020 роки

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. від			
	2018	2019	2020	2018 р.		2019 р.	
				абс., тис.грн.	відн., %	абс., тис.грн.	відн., %
Основні засоби	4,0	4,0	98,4	94,4	У 24,6 р.	94,4	У 24,6 р.
Необоротні активи	4,0	4,0	98,4	94,4	У 24,6 р.	94,4	У 24,6 р.
Гроші та їх еквіваленти	5,5	2,2	8,9	3,4	161,8	6,7	У 4,0 р.
Оборотні активи	5,5	2,2	8,9	3,4	161,8	6,7	У 4,0 р.
Активи	9,5	6,2	107,3	97,8	У 11,3 р.	101,1	У 17,3 р.

Джерело: узагальнено автором

Аналіз основних показників економічного потенціалу ПП «Медіком-Лар» дав такі результати. Загальна сума активів в 2020 році збільшилась порівняно з 2018 роком на 97,8 тис. грн. (у 11,3 р.), а в порівнянні з 2019 роком збільшення склало 101,1 тис. грн. (у 17,3 р.) та дорівнювала 107,3 тис. грн.

Це відбулось внаслідок збільшення необоротних активів ПП «Медіком-Лар» за останні три роки на 94,4 тис. грн. (у 24,6 р.). У складі необоротних активів

найбільшого збільшення зазнала сума основних засобів. Вона зросла протягом 2018-2020 років на 94,4 тис. грн. (у 24,6 р.).

Аналіз стану оборотних активів ПП «Медіком-Лар» показав, що їх сума за 2018-2020 роки зросла на 3,4 тис. грн. (61,8%), а протягом 2019-2020 років збільшення склало 6,7 тис. грн. (у 4,0 р.). Ці зміни в оборотних активах сталися завдяки зростанню суми грошей та їх еквівалентів. Вона зросла протягом 2018-2020 років на 3,4 тис. грн. (61,8%), а протягом останніх двох років, що аналізуються, ріст склав 6,7 тис. грн. (у 4,0 р.).

На наступному етапі аналізу балансу ПП «Медіком-Лар» здійснимо оцінку показників пасиву за 2018-2020 роки за допомогою табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка пасивів ПП «Медіком-Лар» за 2018-2020 роки

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. від			
	2018	2019	2020	2018 р.		2019 р.	
				абс., тис.грн.	відн., %	абс., тис.грн.	відн., %
Зареєстрований (пайовий) капітал	1,0	1,0	1,0	0	100,0	0	100,0
Власний капітал	1,0	1,0	1,0	0	100,0	0	100,0
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	100,0	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	2,1	1,1	4,6	2,5	У 2,2 р.	3,5	У 4,2 р.
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	6,3	4,0	1,7	-4,6	27,0	-2,3	42,5
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	0,1	0,1	-	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	8,5	5,2	106,3	97,8	У 12,5 р.	101,1	У 20,4 р.
Пасив	9,5	6,2	107,3	97,8	У 11,3 р.	101,1	У 17,3 р.

Джерело: узагальнено автором

За результатами аналізу показників джерел фінансування ресурсів ПП «Медіком-Лар» можна зробити такі висновки. Вся сума пасивів в 2020 році дорівнювала 107,3 тис. грн. Вона збільшилась при порівнянні з 2018 роком на 97,8 тис. грн. (у 11,3 р.), а якщо порівнювати з 2019 роком збільшення склало 101,1 тис. грн. (у 17,3 р.).

Така динаміка відбулась завдяки збільшенню поточних зобов'язань ПП «Медіком-Лар» за останні три роки на 97,8 тис. грн. (у 12,5 р.), а порівняно з 2019 роком поточні зобов'язання збільшилися на 101,1 тис. грн. (у 20,4 р.). Серед поточних зобов'язань найбільше збільшення мала сума поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом. Цей показник зріс за 2018-2020 роки на 2,5 тис. грн. (у 2,2 р.), а за останні два роки, які оцінюються, на 3,5 тис. грн. (у 4,2 р.). В свою чергу за роки, які аналізуються, зазнала зменшення сума поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці відповідно на 4,6 тис. грн. (73,0%) та на 2,3 тис. грн. (57,5%).

В 2020 році ПП «Медіком-Лар» мало в складі джерел формування ресурсів 1,0 тис. грн. зареєстрованого (пайового) капіталу, варто зауважити, що його величина не змінила свого значення протягом 2018-2020 рр.

Проведемо аналіз показників фінансових результатів ПП «Медіком-Лар» за 2018-2020 роки дані представимо у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка фінансових результатів ПП «Медіком-Лар» за 2018-2020 роки

Показники	Роки			Відхилення 2020 р. від			
	2018	2019	2020	2018 р.		2019 р.	
				абс., тис.грн.	відн., %	абс., тис.грн.	відн., %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	233,5	308,3	366,8	133,3	157,1	58,5	119,0
Разом доходи	233,5	308,3	366,8	133,3	157,1	58,5	119,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	221,8	292,9	334,1	112,3	150,6	41,2	114,1
Інші операційні витрати	11,7	15,4	32,7	21	У 2,8 р.	17,3	У 2,1 р.
Разом витрати	233,5	308,3	366,8	133,3	157,1	58,5	119,0
Фінансовий результат до оподаткування	-	-	-	-	-	-	-
Чистий прибуток (збиток)	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: узагальнено автором

За результатами аналізу фінансових результатів діяльності ПП «Медіком-Лар» за 2018-2020 роки можна зробити наступні висновки. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2020 році складав 366,8 тис. грн., що на 133,3 тис. грн. (57,1%) більше порівняно з 2018 роком і на 58,5 тис. грн. (19,0%)

більше ніж в 2019 році. В той же час собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) зросла за останні три роки на 112,3 тис. грн. (50,6%) і дорівнювала 334,1 тис. грн. Впродовж 2019-2020 років підвищення цього показника склало 41,2 тис. грн. (14,1%). В свою чергу протягом досліджуваного періоду змінилась сума інших операційних витрат та спостерігається їх збільшення порівнюючи на 21 тис. грн.(у 2,8 р.) та на 17,3 тис. грн. (у 2,1 р.). При цьому склалась ситуація, коли протягом 2018-2020 р. сума отриманих доходів та понесених витрат однакові, що вплинуло на фінансовий результат до оподаткування і суму чистого прибутку.

У штаті ПП «Медіком-Лар» немає посади головний бухгалтер, тому що відсутня бухгалтерська служба, в наявності на підприємстві однієї особи, яка веде бухгалтерський облік її посада бухгалтер.

У штатному розписі визначені посади директор, бухгалтер, лікар-стоматолог, лікар-хірург, сестра медична зі стоматології. Тому організаційна структура управління ПП «Медіком-Лар» має такий вигляд (рис. 1.10).

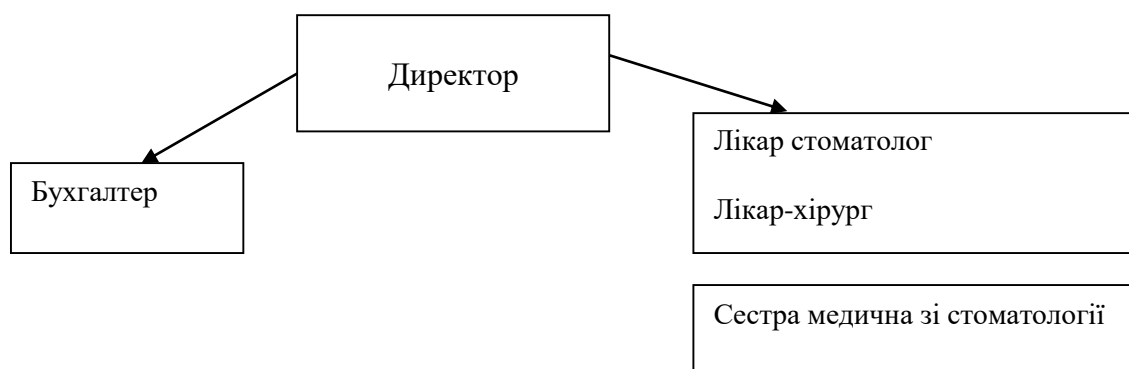

Рис. 1.10. Організаційна структура управління ПП «Медіком-Лар»

Джерело: узагальнено автором

Оперативне управління підприємством здійснюється директором, якого наймає засновник. У нашому випадку це одна особа. Директор укладає угоди, здійснює прийом та звільняє працівників, встановлює розподілення обов'язків між працівниками, визначає об'єм їх відповідності, відкриває в банках та інших фінансових закладах розрахункові рахунки, видає накази та дає вказівки працівникам підприємства. Створює умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, відповідає за організацію бухгалтерського обліку та

забезпечує фінансування фактів здійснення господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, звітності протягом встановленого терміну.

На підприємстві діє відповідно до вимог чинного законодавства наказ про облікову політику. Враховуючи інформацію журналів-ордерів по рахунку 66.1 за вересень 2018-2020 рр. проаналізуємо динаміку статей витрат. Дані аналізу представимо у вигляді табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Сума сплачених податків ПП «Медіком-Лар» за вересень 2018-2020 роки

Показники	2018	2019	2020	Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
				абс., грн.	відн., %
ПДФО	4950,0	6030,0	7110,0	2160,0	143,6
Військовий збір	412,5	502,5	592,5	180,0	143,6

Джерело: узагальнено автором

За результатами аналізу статей витрат журналу-ордеру по рахунку 66.1 ПП «Медіком-Лар» за вересень 2018-2020 років можна зробити наступні висновки. ПДФО в 2020 році склав 7110,0 грн., що на 2160 грн. (43,6%) більше порівняно з 2018 роком. В той же час військовий збір збільшився на 180 грн. (43,6%). Таким чином, протягом досліджуваного періоду за усіма видами показників прослідковується динаміка до їх зростання.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ПРАЦІВНИКІВ

2.1. Завдання і роль системи обліку і оподаткування доходів працівників

Відповідно до законодавства України заробітна плата повинна виплачуватися в першочерговому порядку перед іншими платежами. Не допускається її затримка та виникнення заборгованості. Етапи розрахунків з оплати праці зображені на рис. 2.1.

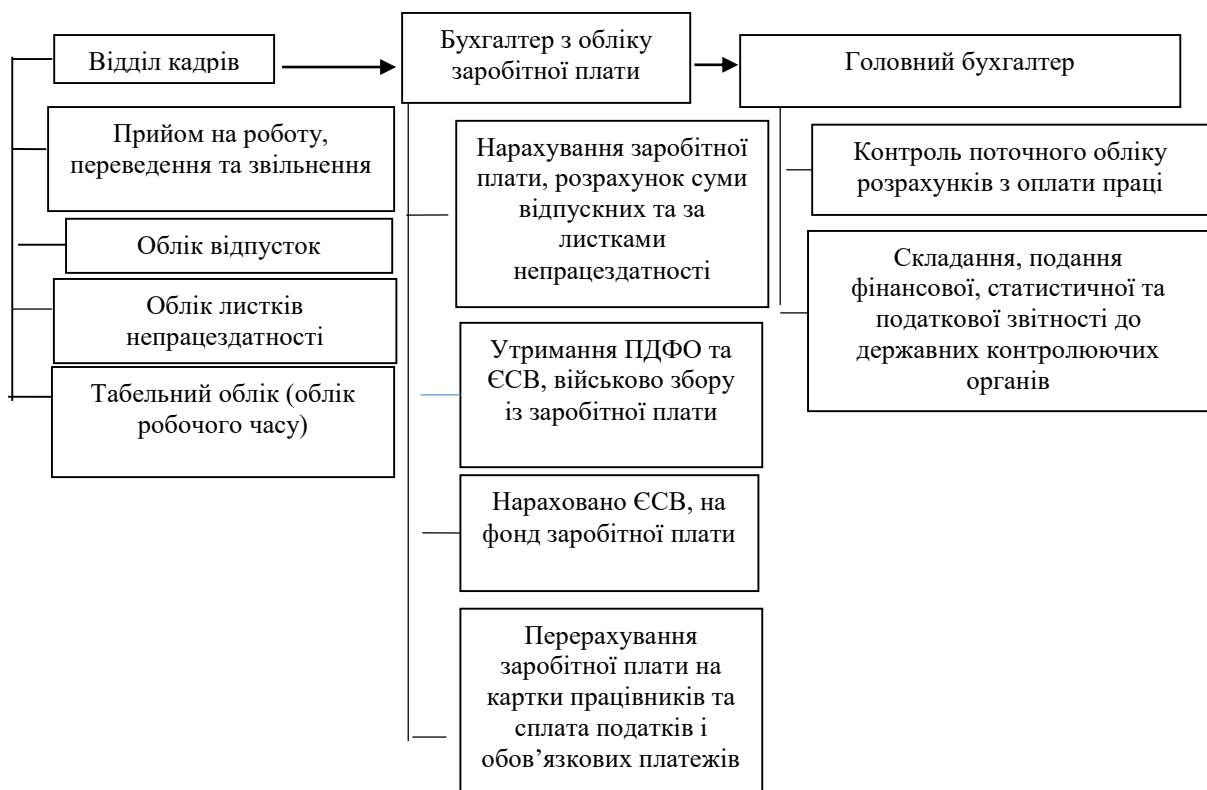

Рис. 2.1. Етапи розрахунків з оплати праці

Джерело: узагальнено автором

В умовах ринкової економіки основною метою формування податкової політики підприємства є вибір найоптимальніших варіантів здійснення податкових платежів при різних напрямках його господарської діяльності загалом, та в частині порядку оподаткування доходів працівників. Це формування будується на наступних основних принципах (рис. 2.2).

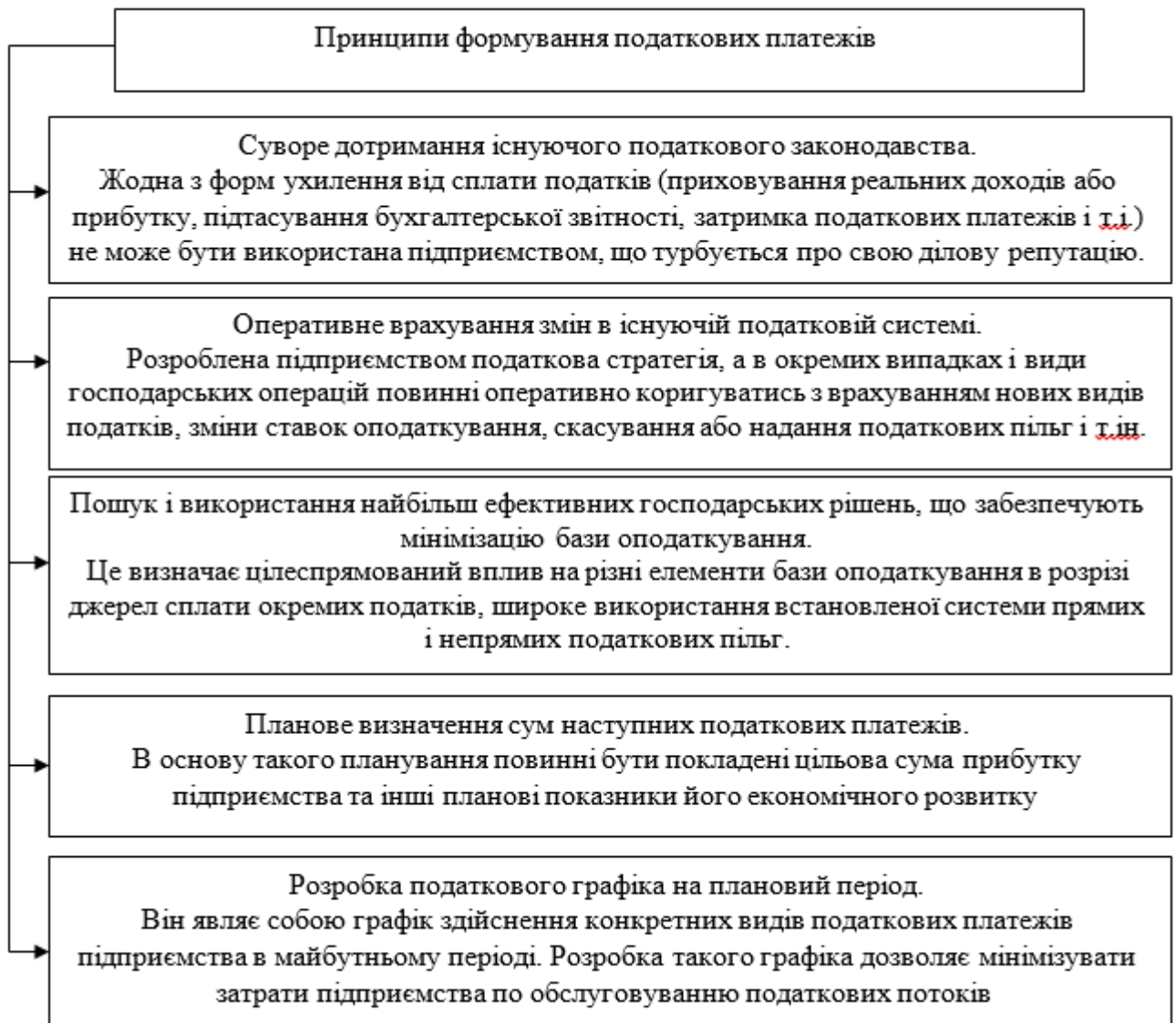

Рис. 2.2. Принципи формування податкових платежів

Джерело: узагальнено автором

Для забезпечення організації обліку оплати праці та відповідності до вимог ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність” потрібно використовувати відповідну інформацію, а саме:

- рахунки – призначених для обліку даних та узагальнення інформації про зобов’язання перед працівниками цього підприємства;
- первинні документи – це письмова фіксація достовірності виконання господарської операції, складений у момент її здійснення, який має обов’язкові реквізити, встановлені нормативними актами, що надають їм юридичної сили;

- реєстри обліку – зведені відомості, складені за економічними ознаками господарських операцій у хронологічній послідовності їх виконання згідно первинних документів тощо;

- фінансова звітність – відображає повні та правдиві результати фінансово-господарської діяльності підприємства та подається у звітних формах.

Підводячи підсумок сказаному, ми можемо дійти висновку, що заробітна плата є трудовим видом особистого доходу, розмір якого залежить як від макроекономічних, так і від мікроекономічних чинників.

2.2. Облік доходів працівників

Відповідно до Положення про оплату праці працівників ПП «Медіком-Лар», яке визначає систему оплати праці на підприємстві, її структуру, строки і періодичність виплати заробітної плати, інші питання оплати праці працівників підприємства.

Джерелом коштів на оплату праці є частина доходу та інші кошти, одержані в результаті господарської діяльності ПП «Медіком-Лар» відповідно до чинного законодавства.

Критеріями рівня оплати праці працівників ПП «Медіком-Лар» є:

- результати господарської діяльності та рівень доходності підприємства;

- посадові оклади працівників, визначені на основі тарифної системи оплати праці, відповідно до норм чинного законодавства і штатного розкладу.

З урахуванням специфіки, змісту і напрямків господарської діяльності на підприємстві застосовуються тарифна система оплати праці із почасовою та почасово-преміальною формою оплати праці.

Структура заробітної плати в ПП «Медіком-Лар» складається із:

1. Основної заробітної плати, яка включає в себе: посадовий оклад, встановлений працівникам відповідно до штатного розкладу;

2. Додаткової заробітної плати: надбавки, доплати, гарантійні і компенсаційні виплати; премії та винагороди, що мають систематичний характер і пов'язані з виконанням виробничих завдань (посадових обов'язків); оплата праці в надурочний час і у святкові та неробочі дні – у розмірах та за розцінками, установленими чинним законодавством; оплата за невідпрацьований час.

3. Заохочувальні та компенсаційні виплати, які мають одноразовий характер та не передбачені актами чинного законодавства або як проводять понад встановлені зазначеними актами норми.

Особливу роль в ПП «Медіком-Лар» займає питання табельного обліку працівників, основні завдання якого узагальнено на рис. 2.3.

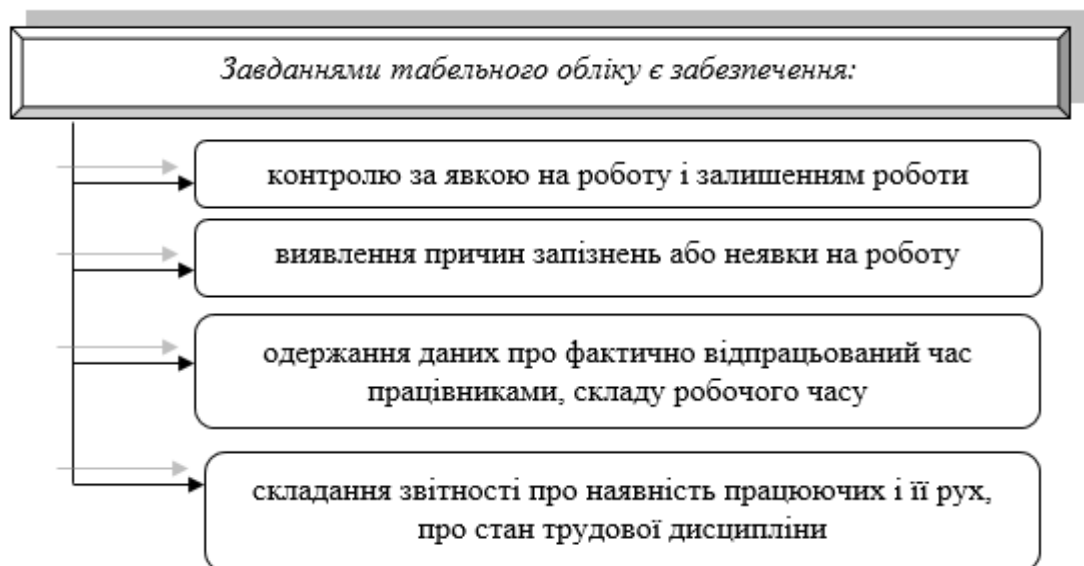

Рис. 2.3. Завдання табельного обліку

Розмір заробітної плати (посадові оклади) переглядаються, як правило один раз на рік з урахуванням змін у чинному законодавстві. У період між переглядами розміру заробітної плати індивідуальна заробітна плата індексується згідно з чинним законодавством.

Заробітна плата виплачується працівникам регулярно в робочі дні в строки встановлені Положення про оплату праці в ПП «Медіком-Лар», двічі на місяць через проміжок часу, що не перевищує 16 календарних днів:

- до 23 числа поточного місяця – виплачується заробітна плата за першу половину місяця з 1 по 15;

- до 7 числа наступного місяця – виплачується заробітна плата за другу половину місяця з 16 по 30 (31).

Документальне оформлення господарських операцій щодо облікового складу працівників ПП «Медіком-Лар» узагальнено на рис. 2.4.

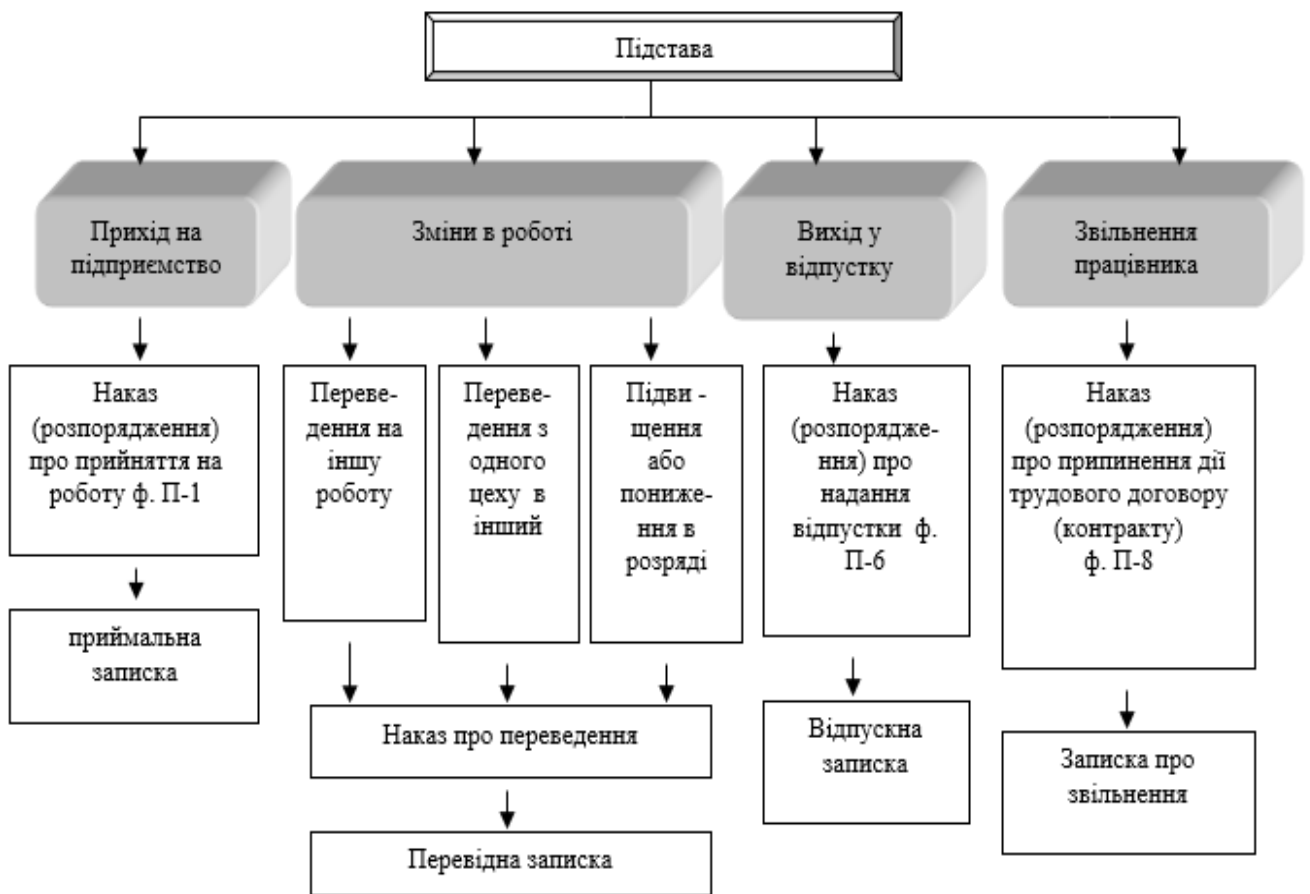

Рис. 2.4. Документальне оформлення стосовно змін облікового складу працівників

Джерело: узагальнено автором

Відповідно до чинного законодавства щодо обліку заробітної плати використовують первинні документи, які узагальнено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Типові форми первинних документів з обліку оплати праці

№ з/п	Номер типової форми	Назва типової форми
<i>Кадрова документація</i>		
1	П-1	Наказ (розпорядження) про прийняття на роботу
2	П-2	Особова картка
3	П-3	Алфавітна картка
4	П-4	Особова картка фахівця з вищою освітою, який виконує науково-дослідні, проектно-конструкторські та технологічні роботи
5	П-5	Наказ (розпорядження) про переведення на іншу роботу
6	П-6	Наказ (розпорядження) про надання відпустки
7	П-7	Список про надання відпустки
8	П-8	Наказ (розпорядження) про припинення дії трудового договору (контракту)
<i>З обліку використання робочого часу</i>		
9	П-12	Табель обліку використання робочого часу та розрахунку заробітної плати
10	П-13	Табель обліку використання робочого часу
11	П-14	Табель обліку використання робочого часу
12	П-15	Список осіб, які працювали у понаднормовий час
13	П-16	Листок обліку простоїв
<i>З обліку розрахунків з працівниками з оплати праці</i>		
14	П-49	Розрахунково-платіжна відомість
15	П-50	Розрахункова відомість
16	П-51	Розрахункова відомість
17	П-52	Розрахунок заробітної плати
18	П-53	Платіжна відомість
19	П-54	Особовий рахунок
20	П-54-А	Особовий рахунок
21	П-55	Накопичувальна картка виробітку та заробітної плати
22	П-56	Накопичувальна картка обліку заробітної плати

Джерело: узагальнено автором

Відповідно до вимог чинного законодавства в ПП «Медіком-Лар» з метою формування інформації щодо розрахунків з персоналом використовується рахунок 66 "Розрахунки за виплатами працівникам" [6].

Схема організації синтетичного обліку заробітної плати наведена на рис. 2.5.

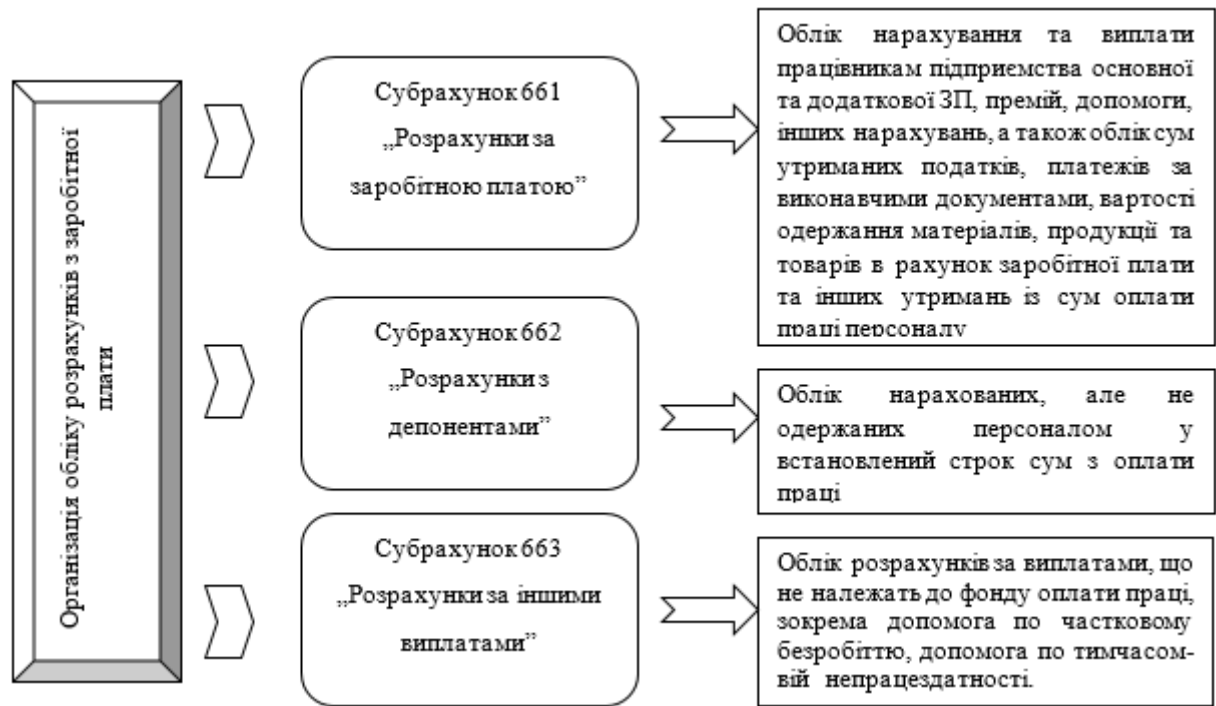

Рис. 2.5. Організація синтетичного обліку розрахунків із заробітної плати

Основні положення з обліку оплати праці, які відображаються в наказі про облікову політику ПП «Медіком-Лар» узагальнено на рис. 2.6.

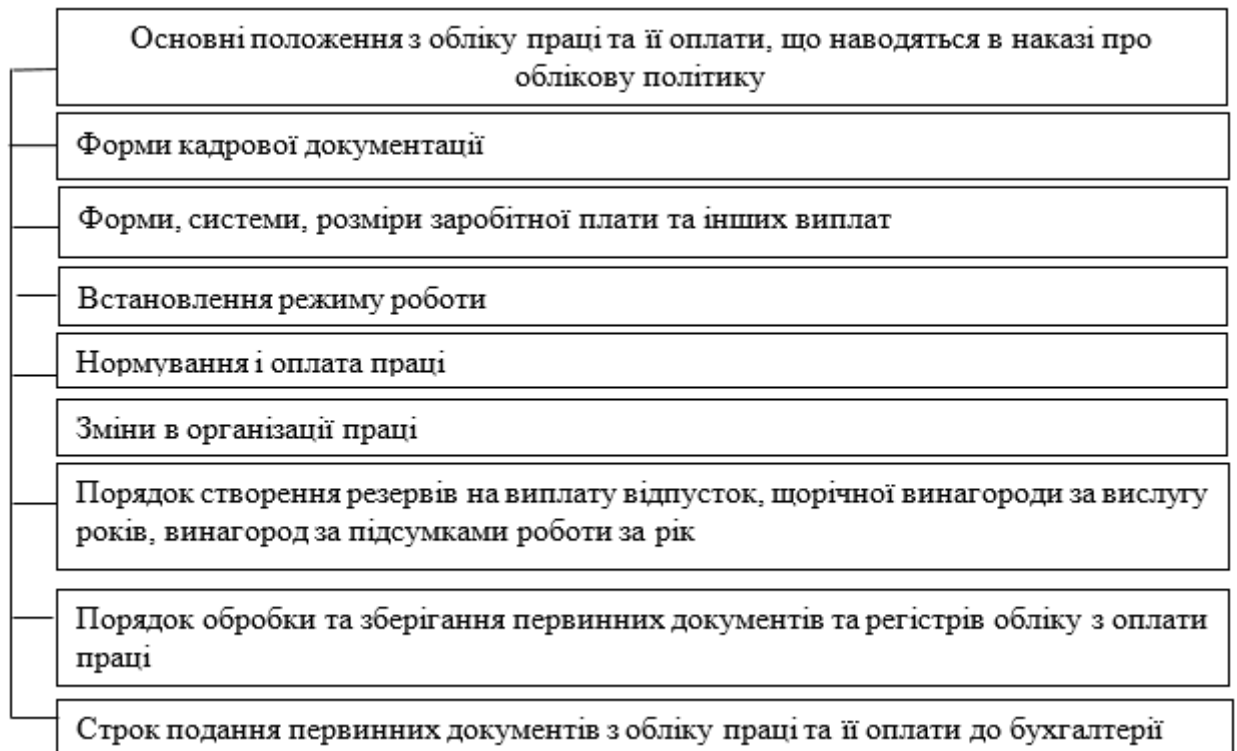

Рис. 2.6. Основні положення з організації обліку оплати праці в ПП «Медіком-Лар», що наводяться в наказі про облікову політику

З метою нарахування податків з доходів фізичних осіб в системі бухгалтерського обліку ПП «Медіком-Лар» необхідно дотримуватися положень податкового законодавства України. Основним податком, який сплачується із суми заробітної плати є податок з доходів фізичних осіб (ПДФО). Порядок нарахування податку з доходів фізичних осіб в ПП «Медіком-Лар» узагальнено на рис. 2.7 [13].

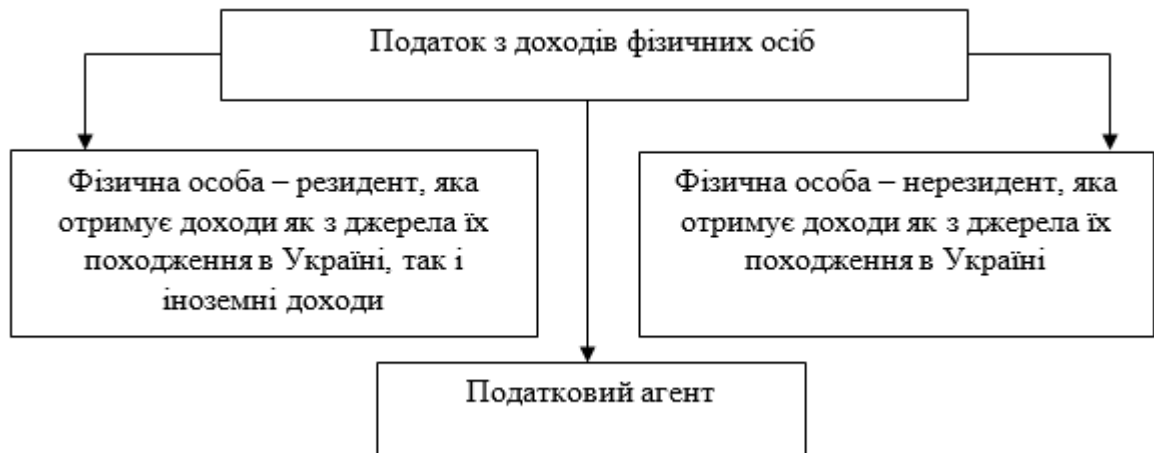

Рис. 2.7. Порядок нарахування податку з доходів фізичних осіб в ПП «Медіком-Лар»

Джерело: узагальнено автором

Об'єкти оподаткування ПДФО відповідно до Податкового кодексу України узагальнено на рис. 2.8.

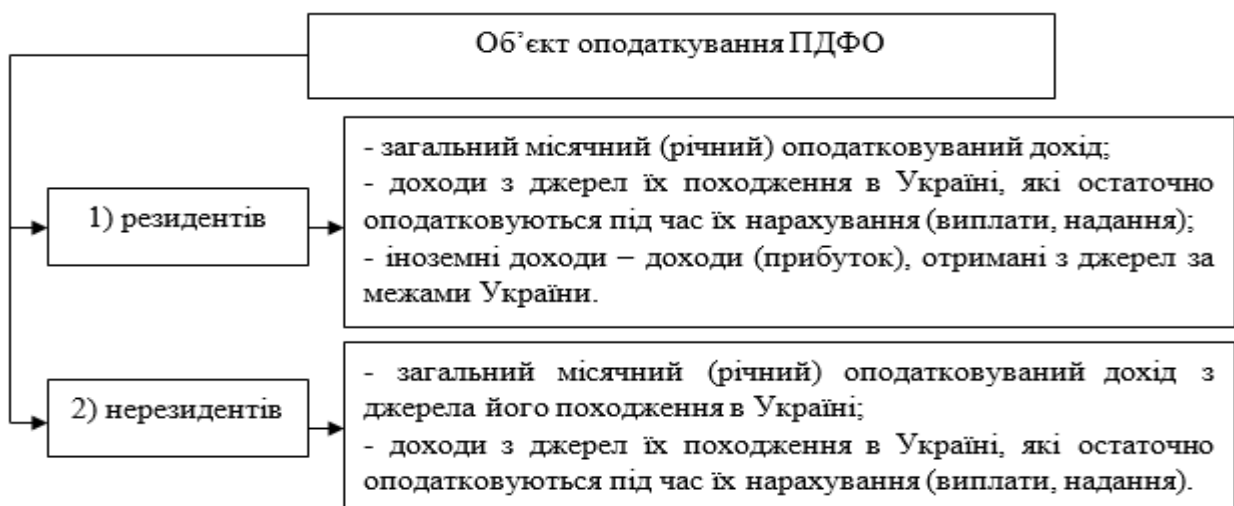

Рис. 2.8. Об'єкт оподаткування ПДФО відповідно до вимог чинного законодавства

Джерело: узагальнено автором

Схематично етапи розрахунку ПДФО узагальнено на рис. 2.9.

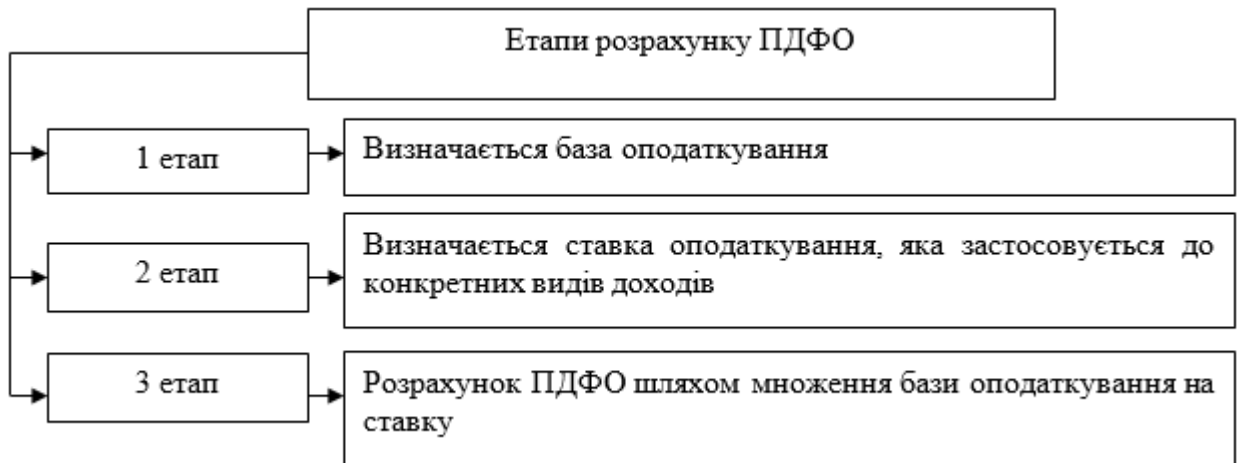

Рис. 2.9. Етапи розрахунку ПДФО

Джерело: узагальнено автором

Відповідно до законодавства України в ПП «Медіком-Лар» ще одним обов'язковим податком є військовий збір, ставка якого складає 1,5 %.

Оскільки облік розрахунків з праці є однією з складних ділянок обліку, то для забезпечення виконання завдань з раціональної організації обліку на підприємстві важлива роль належить продуманій обліковій політиці.

2.3. Система та інструменти контролю за доходами працівників

Контроль операцій з оплати праці у сучасних умовах набуває особливого значення і повинен мати системний характер.

У сучасних умовах практично кожне підприємство має самостійно вирішувати питання про налагодження механізму контролю та управління витратами на оплату праці і визначати вимоги до ефективності його застосування. Такий механізм має складатися із сукупності елементів організаційного й економічного характеру, що забезпечують реалізацію управлінських дій керівництва підприємства щодо зниження частки витрат на оплату праці у загальному обсязі витрат та підвищення ефективності управління ними.

Слід відмітити, рушійною силою будь якого виробництва є людина, яка вступає у виробничі відносини, використовуючи засоби виробництва і праці. Крім цього, суб'єкт господарювання вступає в трудові відносини у відповідності із законодавством про працю її оплаті і колективним договорам, як з постійними, так і сезонними робітниками. Ці взаємовідносини виникають також при нарахуванні, утриманні і виплаті заробітної плати, а також при обліку праці.

Ці питання мають знаходитись під постійним контролем зі сторони керівництва підприємства і облікових працівників. Для здійснення постійного контролю обліку праці і його оплати необхідна організація внутрішньогосподарського контролю. На нашу думку, на підприємстві контроль необхідно організувати в декілька етапів рис. 2.10.

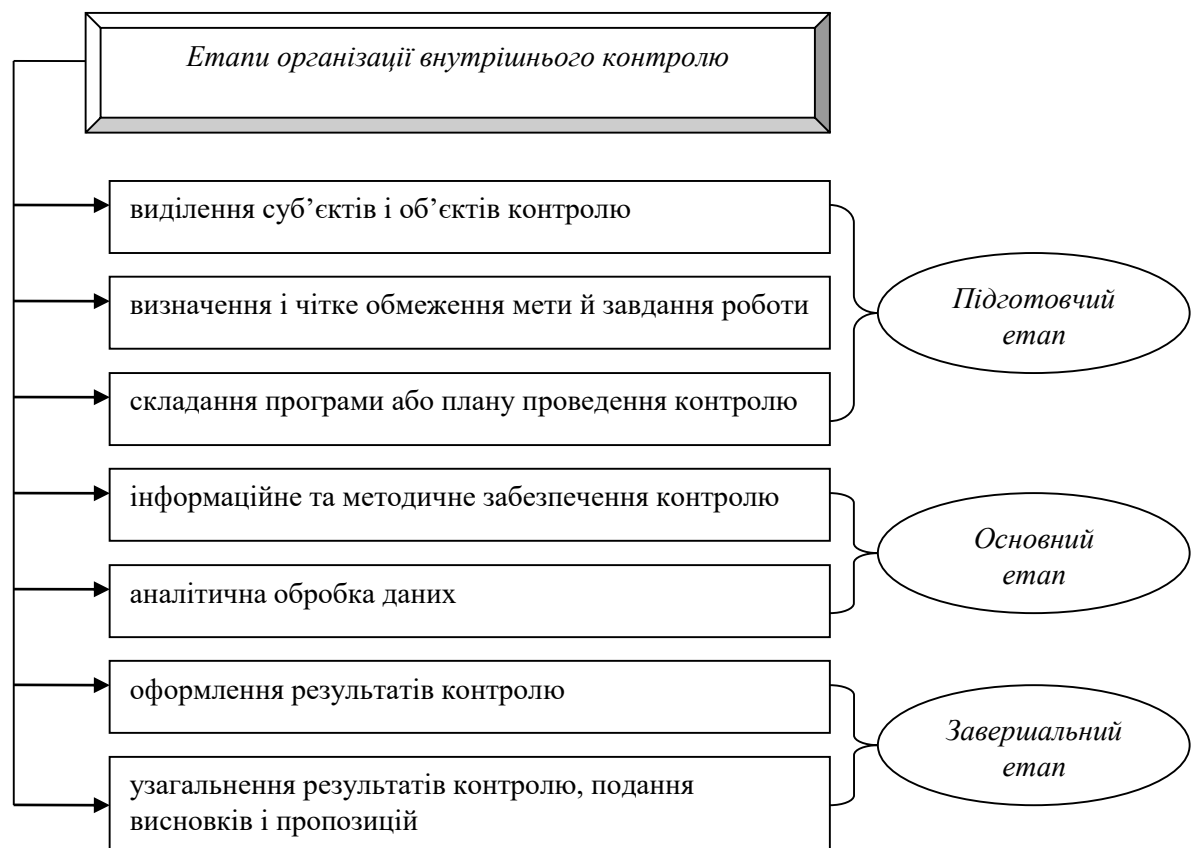

Рис. 2.10 Етапи організації економічного контролю

Джерело: узагальнено автором

Для дослідження економічних процесів і явищ потрібні такі джерела інформації (рис. 2.11).

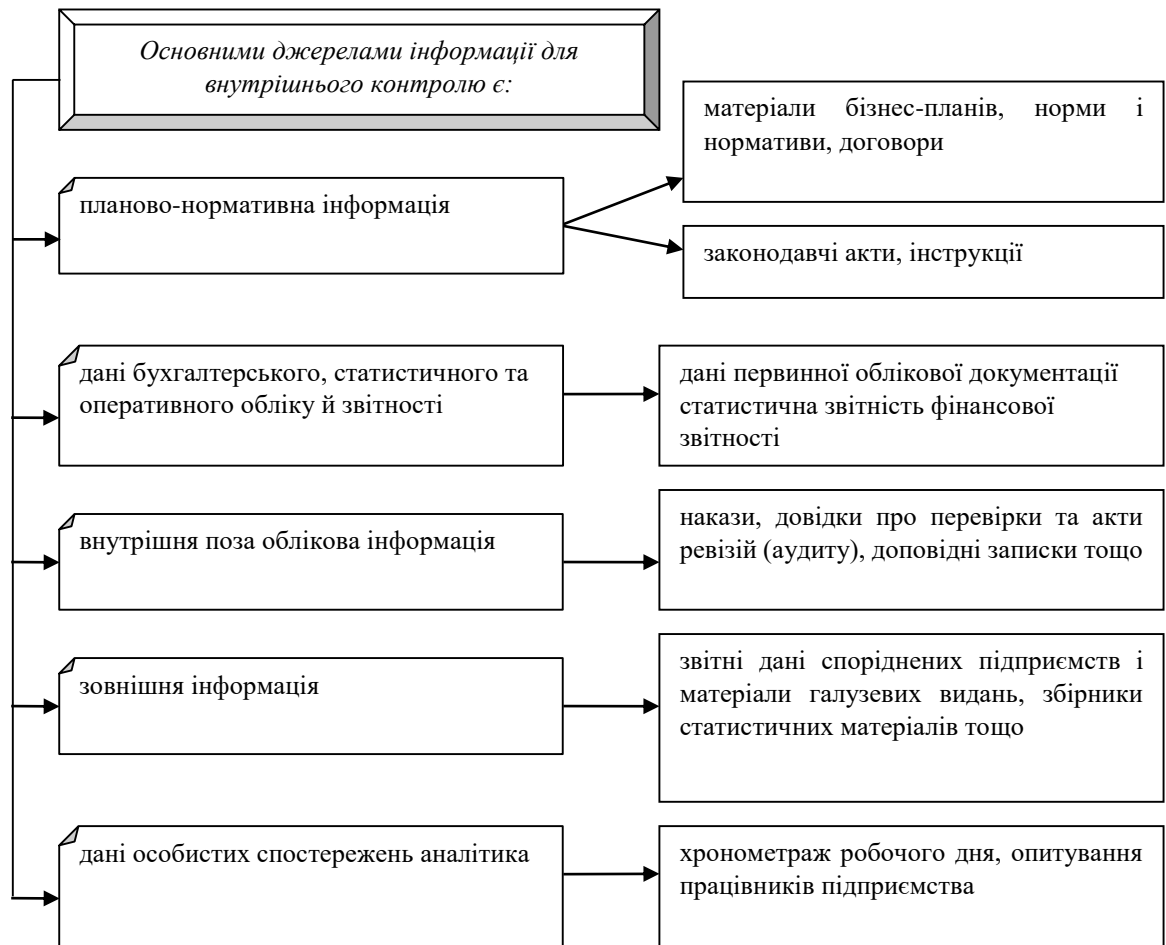

Рис. 2.11 Система інформаційного забезпечення внутрішнього контролю
Джерело: узагальнено автором

В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що контроль використання коштів на оплату праці на будь-якому суб'єкті господарювання має важливе значення, оскільки дає можливість здійснювати контроль за порядком нарахування та виплати заробітної плати.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження щодо формування, обліку і оподаткування доходів працівників в сучасних умовах управління підприємством дає можливість зробити наступні висновки:

1. Доход персоналу є сукупністю матеріальних та нематеріальних благ, які отримує персонал підприємства, відповідно до результатів своєї діяльності, укладеного контракту та Колективного договору.

2. Основним завданням інформаційного забезпечення формування, обліку і оподаткування доходів працівників є інформування усіх учасників контрольного процесу про доходи працівників та про їх облікове забезпечення відповідно до вимог нормативно-правових актів.

3. Доведено, що обліково-аналітичне забезпечення управління доходами персоналу ПП «Медіком-Лар» є системою, яка повинна забезпечити керівництво підприємства своєчасною, точною та повною інформацією щодо формування, обліку та оподаткування доходів працівників. Водночас, побудова ефективної обліково-аналітичної системи управління доходами персоналу підприємства можлива лише при побудові раціональної системи бухгалтерського обліку та її відповідності до вимог чинного законодавства та особливостей діяльності суб'єкта господарювання.

4. На формування облікової політики щодо доходів працівників впливають зовнішні та внутрішні фактори, які необхідні при формуванні наказу про облікову політику в частині організації обліку доходів працівників.

5. Розроблено систему первинного документування та визначено, що документи з обліку витрат праці в ПП «Медіком-Лар» фіксують трудові затрати на виконання конкретних робіт і нарахованих при цьому оплат. Для видачі заробітної плати в ПП «Медіком-Лар» використовують Розрахунково-платіжну відомість.

6. В процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що контроль використання коштів на оплату праці на будь-якому суб'єкті господарювання має важливе значення, оскільки дає можливість здійснювати

контроль за порядком нарахування та виплати заробітної плати.

7. З метою правильного відображення інформації на рахунках бухгалтерського обліку, розширення аналітичного обліку та посилення контролю розрахунків з оплати праці нами було запропоновано дещо змінити існуючі субрахунки до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» та ввести нові субрахунки у дію.

8. В сучасних умовах господарювання важливого значення набуває проблема зацікавлення працівників в ефективній, своєчасній та якісній праці. Тому основним напрямом поліпшення її ситуації у сфері оплати праці є мотивація праці. Одним із інструментів є соціальний пакет, що поєднує в собі методи матеріального та нематеріального стимулювання праці. Соціальний пакет має бути максимально універсальним і враховувати індивідуальні потреби працівника. Використання роботодавцями соціального пакета сприяє формуванню в Україні сучасного, конкурентного ринку праці, підвищенню конкурентоспроможності національної робочої сили.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірюченко С. Ю. Доходи персоналу підприємства: підходи щодо його визначення та оцінювання. *Вісник ЖДТУ*. 2012. № 2 (48)..
2. Бірюченко С. Ю. Методологічні основи формування доходу персоналу підприємства. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_6_2/182-188.pdf
3. Гайдучок Т. С., Киян А. В. Доходи персоналу підприємства в контексті обліково-економічного змісту. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/121.pdf.
4. Долюк А. В. Витрати на оплату праці як економічне поняття та об'єкт бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2013. № 1. С. 59-64.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30 листоп. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
6. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII. // Відомості Верховної Ради УРСР URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
7. Левицька С. О. Соціальний облік: методичний підхід та організаційне забезпечення. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_797_36
8. Нижник Н. Р. Системний підхід в організації державного управління : навч. посіб. / за ред.. Н.Р. Нижник. Київ : УАДУ, 1998. 160с.
9. Податковий Кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам" : затвердж. наказом Міністерства фінансів України від 28.10.2003 № 601 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 р. № 504/96. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80>.

12. Про колективні договори і угоди : Закон України від 01.07.03 р. №3356. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3356-12>.
13. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=108%2F95-%E2%F0>.
14. Сіренко Н. М. Удосконалення організації розрахунків з оплати праці в лісогосподарських підприємствах. *Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського*. 2017. Випуск 15. с. 352-355
15. Цал-Цалко Ю. С. Виплати підприємства, що не належать до фонду оплати праці: обліковий процес, система звітності та вплив на економічний потенціал. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2011. № 3. С. 279-284.
16. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: підруч. К.: Центр навчальної літератури, 2010. 574с.
17. Цаль-Цалко Ю. С. Фонд доходів фізичних осіб підприємства: облікова політика, статистична звітність та вплив на вартість робочої сили. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2011. № 3 (57).
18. Цуканова О. В. Облік і аналіз заробітної плати у підприємствах торгівлі: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04. Харків : Харк. держ. акад. технології та орг. харчування, 2000. 17 с.
19. Чабанюк О. М. Облік оплати праці в ринкових умовах. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlts/21_3/298_Czab.pdf
20. Черкасов С. С. Інститут мінімальної заробітної плати та необхідність трансформації його ролі в економіці України. *Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ*. 2010. №3 (23). С.21-28.
21. Шевчук Л. П. Аналіз і контроль формування та використання коштів на оплату праці на підприємствах роздрібною торгівлі: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2010. 21 с.
22. Шульга Н. В. Облік і аудит розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Київ : 2008. 20 с.

23. Яркіна Н. М. Принципи формування комплексного механізму управління підприємством. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. Вип. 1. С. 290-296.

24. Яркіна Н. М. Управління підприємством як економічна категорія (теоретичні аспекти). *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. 2014. № 1. С. 130-136.

Додатки